MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Marzu, 2004

Citazzjoni Numru. 234/2003

Isabella Farrugia

vs

Stefan sive Stephen Farrugia

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici pprezentata fil-5 ta' Marzu 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fil-kappella ta' San Alwigi, Birkirkara fl-24 ta' Mejju 1997, Dok "A".

Illi l-kunsens tal-konvenut nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u tal-element essenzjali tal-hajja mizzewga;

Illi *inoltre*, il-kunsens tal-konvenut ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha;

Illi l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b'anomalija psikologika serja li ghamlitha mpossibbli ghall-istess konvenut illi jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-konvenut issimula l-kunsens tieghu ghal dan iz-zwieg.

Illi ghalhekk iz-zwieg iccelebrat fl-24 ta' Mejju 1997 fil-kappella ta' San Alwigi, Birkirkara huwa null u bla effett skond il-ligi.

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fl-24 ta' Mejju 1997 huwa null u bla effett legali u sussegwentement taghti dawk il-provvedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat id-digriet tal-affidavit moghti lill-attrici fit-3 t'April 2003 fejn il-Qorti pprefiggietilha terminu ta' sittin (60) gurnata sabiex tipprezenta x-xhieda kollha taghha producibbli bil-procedura tal-affidavit.

Rat il-verbal tas-seduta tal-5 ta' Gunju 2003 fejn Dr. Tanya Sammut ipprezentat nota bl-affidavits tal-attrici. Il-konvenut msejjah diversi drabi baqa' ma deherx. Dr. Sammut talbet li l-kawza tibqa' ghas-sentenza. Il-Qorti pprefiggiet terminu ta' ghoxrin gurnata lill-konvenut sabiex jipprezenta nota t'osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollha wkoll l-istess terminu biex

tirrispondi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 ta’ Marzu 2004.

Rat in-nota ta’ l-attrici datata 12 ta’ Gunju 2003 li permezz taghha ddikjarat li hija nnotifikat l-affidavits taghha lill-konvenut.

Rat li l-konvenut minkejja li gie notifikat bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh tal-kawza baqa’ ma pprezenta ebda nota ta’ eccezzjonijiet, u ghalhekk baqa’ kontumaci.

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici talbet li z-zwieg celebrat jigi dikjarat null u minghajr effett u dan *ai termini* ta’ l-**artikolu 19 (1) sub-inciz (d) u (f) ta’ l-Att tal-1975 Dwar iz-Zwieg**.

Illi dawn jghidu s-segwenti:

*“**19 (1)** B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta’ dan l-Att, zwieg ikun null – omissis*

***d)** jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;*

omissis

***f)** jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg”;*

omissis.

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-ligijiet ta' Malta** jipprevedi li l-kunsens ta' zewg persuni fir-rabta taz-zwieg jehtieg att volontarju li wiehed konxjament jinghaqad ma' persuna ohra bl-intenzjoni li jghix hajtu kollha ma' dik il-persuna u bejniethom jikkrejaw shubija fejn jaghtu lilhom infushom lil xulxin. Dan l-att jehtieg maturita' ta' hsieb u karattru tali li l-persuna li tidhol ghaz-zwieg taghraf il-*commitment* li jikkomporta z-zwieg, u cjoe` *commitment* li tinvolvi partecipazzjoni attiva fil-hajja ta' familja.

Illi mill-gurisprudenza nostrali jidher car illi l-kunsens moghti fil-kuntratt matrimonjali mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed *sui generis* u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg ghandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib s-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe' li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu.

Illi dan ma jirrikjedix maturita' shiha u perfetta fuq dak kollu li jirrikjedi z-zwieg, izda konoxxenza shiha ta' dak kollu li jkunu dehlin ghalih il-partijiet u cjoe` ghall-obbligi u drittijiet konjugali kemm fil-prezent kif ukoll fil-futur. *Inoltre* l-partijiet irid ikollhom dik il-maturita' affettiva u cjoe' dak kollu li ghandu x'jaqsam ma' l-emozzjonijiet u s-sentimenti taghhom fil-kontront ta' xulxin. Jekk xi wahda minn dawn l-elementi hija b'xi mod nieqsa, allura hemm difett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju kif rikjest mill-ligi.

Illi fis-sentenza moghtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **"Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri"** deciza fl-4 ta' Novembru 1994, gie studjat fil-fond il-

kuncett tad-diskrezzjoni tal-gudizzju. F'din is-sentenza l-Qorti dahlet fil-fond f'dak li jghid ***Bersini*** fuq il-livell tad-diskrezzjoni tal-gudizzju rikjest biex jinghata kunsens matrimonjali validu:

"La discrezione di giudizio comprende la maturita' di giudizio e la maturita' affettiva ... ... La maturita' di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all'atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturita' affettiva comporta generalmenfe quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emottotivita' che se sono turbati o inadeguati intraccano direttamente la volonta" e possono privare della liberta scelta interiore. .....Per dare un valido consenso, non e' sufficiente il ***grado*** *di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e' il matrimonio, e' necessaria la maturita' di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e' necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atlo derivano. Una discrezione che impegni per il future.' (***Il Diritto Canonico Matrimoniale** - ***Bersini*** *- Torino 1994).*

Illi dan l-impenn ghall-futur jittraduci ruhu fl-obbligazzjonijiet essenzjali ghal hajja taz-zwieg, fosthom il-fedelta' u fiducja, il-permanenza taz-zwieg, u fuq kollox il-*benessere* reciproku bejn il-mizzewgin, u cjoe` dawk l-obbligazzjonijiet li minghajrhom unjoni intima bejn il-konjugi fl-aspetti kollha taghha ma tistax issehh.

Illi dan ifisser li l-partijiet irid ikollhom dik il-maturita' li taghmilhom kapaci jiriflettu fuq l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib maghha l-hajja mizzewga u jkunu ghalhekk kapaci jerfghu u jwettqu l-istess matul il-hajja matrimonjali taghhom.

Illi ghalkemm il-**Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta** ma taghtix definizzjoni ta' x'inhuma l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, kif stqarret il-Qorti fis-sentenza fuq imsemmija, dawn huma dawk l-elementi li dejjem gew

ritenuti bhala l-obbligazzjonjiet tal-hajja mizzewga u cjoe` dik l-unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli, diretta ghal komunjoni ta' hajja u prokrejazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied.

Illi l-**artikolu 19 (1) (f)** jikkunsidra kemm is-simulazzjoni totali kif ukoll dak parzjali tal-kunsens.

Illi fil-kaz **"Alfred Tonna vs Maria Tonna"**, 31 ta' Jannar 1996, u fil-kawza **"Muscat vs Borg Grech"** 14 ta' Awissu 1995, gie spjegat li jkun hemm simulazzjoni meta, fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali parti jew ohra (jew it-tnejn) esternament turi li qed taghti l-kunsens matimonjali izda nternament u b'att pozittiv tal-volonta' taghha tkun qed tichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg (simulazzjoni totali) jew, dejjem b'dak l-att pozittiv tal-volonta' tkun qed teskludi xi element jew proprjeta' essenzjali ghaz-zwieg (simulazzjoni parzjali).

Illi dan ifisser li trid issir kostatazzjoni ta' jekk xi wiehed mill-partijiet, jew it-tnejn, ghalkemm kapaci jaghti kunsens validu ghaz-zwieg; pero bl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, issimula l-kunsens tieghu totalment fejn gie eskluz iz-zwig jew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga - simulazzjoni parzjali.

Illi fil-kaz **"Bonnici vs Bonnici"** (Qorti Civili Prim' Awla, 30 ta' Lulju 1982) intqal li biex ikun hemm simulazzjoni totali irrid jigi ppruvat li l-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg. Din il-Qorti diversament presjeduta f'decizjoni ohra taghha **"Cali vs Dr. Albert S. Grech"** (Prim' Awla 22 ta' Gunju 1988) qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Imbaghad fil-kaz **"Galea vs Walshi"** (Prim' Awla 30 ta' Marzu 1995), il-Qorti spjegat is-simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".*

Fil-kaz **"Muscat vs Borg Grech"** (Prim' Awla 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat is-simulazzjoni totali hekk:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda ikun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."

Illi rigwardanti s-simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili, diversament presjeduta fil-kaz **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et noe"** (14 ta' Lulju 1994) elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala l-komunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokrejazzjoni ta' l-ulied. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawzi **"Grech vs Grech"** (Prim' Awla 9 ta' Ottubru 1990), u **"Aquilina vs Aquilina"** (Prim' Awla 30 ta' Jannar 1991).

(ii) <u>APPREZZAMENT TAL-PROVI.</u>

Illi din il-Qorti tordna l-korrezzjoni fl-okkju tac-citazzjoni attrici b'dan li jizdiedu l-kliem *"Stefan sive"* qabel il-kliem Stephen Farrugia, u fid-dikjarazzjoni l-isem tal-konvenut jigi jaqra *"Stefan sive Stephen Farrugia".*

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-attrici ltaqghet mal-konvenut meta hija kellha sbatax-il (17) sena u huwa kellu dsatax-il (19) sena, u zzewgu fl-24 ta' Mejju 1997, *circa* seba' snin wara li ltaqghu. Illi pero' mill-provi prodotti jirrizulta li dawn kienu limitati ghall-avventuri tal-konvenut fid-diversi negozji jew xoghol li huwa kellu, jew kien jghid lill-attrici li kellu, fis-sens li l-affidavit kollu tal-attrici huwa mimli b'sensiela ta' intraprizi maghmula allegatament mill-konvenut u wkoll id-disgwid li nqala' bejn l-istess partijiet, b'kawza tal-istess intraprizi.

Illi meta wiehed jara l-istess provi prodotti mill-attrici jirrizulta car, almenu mill-provi, illi l-partijiet kienu qishom dehlin f'xi tip ta' negozju bejniethom aktar milli fi zwieg. Anzi jinghad li dwar l-elementi essenzjali taz-zwieg mill-istess xhieda ma hemm proprju xejn, u kien biss l-aspett finanzjarju minn parti jew minn ohra li jidher li ddomina r-

relazzjoni bejn il-partijiet. Anke jekk wiehed ihares lejn l-aspett finanzjarju jidher car mir-rakkonti tal-attrici li ma gew bl-ebda mod kontestati, li l-konvenut kien litteralment ihawwad wahdu bla ebda konsultazzjoni mal-attrici, u fuq kollox kien spiss jekk mhux il-hin kollu, jigdeb lill-attrici u wkoll jaghmel fattih ghad-dannu ta' martu.

Illi minn dan kollu jirrizulta li certament il-partijiet ma kellhom ebda sens ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq l-elementi essenzjali taghha, inkluz in-nuqqas ta' kull element ta' *consortium vitae* u kull element ta' hajja komunali, tant li li ebda element ta' mhabba jew t'affezzjoni ma gie nnutat fir-rakkont tal-istess attrici, ahseb u ara kunsens validu ghall-hajja mizzewga permanenti u ndissolubbli. Illi dan partikolarment japplika ghall-konvenut li bbaza r-relazzjoni tieghu ma' l-attrici fuq gidba wahda wara l-ohra, anke f'dawk li kienu l-aspetti finanzjarji tal-istess partijiet. Ovvjament il-kuncett taz-zwieg imur hafna *oltre* u huwa hafna 'l fuq mill-aspett sempliciment finanzjarju, u f'dan il-kuntest il-Qorti m'ghandhiex xelta ohra hlief li tiddikjara li dan iz-zwieg huwa null u bla effett ghar-ragunijIet imputabbli liz-zewg partijiet abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, u f'dan is-sens ghandha tintlaqa' t-talba attrici.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi fil-kontumacja tal-konvenut, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fl-24 ta' Mejju 1997 huwa null u bla effett legali abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------